

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 587/2023
31.01.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Предузеће за пројектовање и грађење КМГ „Трудбеник“ АД Београд – у стечају, чији је пуномоћник Михајло Р. Срдић, адвокат у ..., против туженог АД Путеви Ужице, чији је пуномоћник Немања Васиљевић, адвокат у ..., ради побијања правних радњи и исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 5Пж 10619/21 од 08.12.2022. године, у седници већа одржаној 31.01.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија туженог, **УКИДА СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 5Пж 10619/21 од 08.12.2022. године и предмет се враћа том суду на поновно суђење.

Образложење

Привредни суд у Београду је донео пресуду 25П 5678/2020 дана 15.09.2021. године, којом је у I ставу изреке, одбио као неоснован тужбени захтев да се утврди да је без правног дејства према стечајној маси тужиоца Уговор о измирењу дуга уступањем потраживања од 20.02.2008. године, закључен између правног претходника тужиоца КМГ Трудбеник АД Београд – у реструктурирању и туженог и да се обавезе тужени АД Путеви Ужице да тужиоцу КМГ Трудбеник АД Београд – у стечају плати износ од 946.815,37 америчких долара са домицилном каматом од 20.03.2008. године до 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године до исплате са каматом по Закону о затезној камати и у II ставу изреке обавезао туженог да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка од 864.240,00 динара.

Привредни апелациони суд је пресудом 5Пж 10619/21 од 08.12.2022. године у I ставу изреке преиначио пресуду Привредног суда у Београду 25П 5678/20 од 15.09.2021. године и пресудио тако што је усвојио тужбени захтев и утврдио да је без правног дејства према стечајној маси тужиоца КМГ „Трудбеник“ АД Београд у стечају Уговор о измирењу дуга уступањем потраживања од 20.02.2008. године закључен између тужиоца и туженог АД Путеви Ужице и обавезао туженог да тужиоцу плати износ од 946.815,37 америчких долара са домицилном каматом од 20.03.2008. године до 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године до исплате са каматом по Закону о

затезној камати, те да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 1.669.500,00 динара и у II ставу изреке обавезао туженог да накнади тужиоцу трошкове другостепеног поступка у износу од 870.000,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде благовремену и дозвољену ревизију је изјавио тужени, којом пресуду побија због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, учињене пред другостепеним судом и због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију туженог.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.72/2011 ... 10/2023 – др закон) и закључио да је ревизија тужиоца основана.

Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда, на основу кога је донета побијана пресуда, тужилац и тужени су били у пословном односу поводом грађевинског пројекта П1100 у Ираку, у ком је носилац посла било Јавно предузеће Југо-импорт СДПР Београд, које је тужиоцу поверило извођење радова на пројекту П1102, делу пројекта П1100, а тужилац је део тих радова поверио туженом, као подизвођачу. Извођење радова трајно је прекинуто 02.08.1990. године. Југо-импорт СДПР је са државом Ирак 10.01.2008. године закључио Споразум о регулисању дуга, на основу ког споразума је од државе Ирак наплаћено 10,25% потраживања. Под истим условима је извршен обрачун дуговања Југо-импорт СДПР према тужиоцу, и између тужиоца и туженог, па је 20.02.2008. године закључен спорни уговор о измирењу дуга тужиоца према туженом уступањем потраживања, којим је уговором утврђено дуговање тужиоца према туженом у износу од 946.815,37 америчких долара, у ком износу је зарачуната и камата, и предвиђено је да тужилац ради намирења те обавезе туженом уступа своја потраживања према Југо-импорту СДПР, да се ступањем на снагу уступања када се сагласи Југо-импорт СДПР, део обавезе Југо-импорт СДПР према тужиоцу гаси за наведени износ, као и обавеза тужиоца према туженом. Југо-импорт СДПР је 18.03.2008. године уплатио тужиоцу износ од 1.000.000 УС долара, од ког износа је затим тужилац 20.03.2008. године пренео на рачун туженог 946.815,37 УСД. Утврђено је да је тужилац 2008. године био у реструктурирању, тако што је одлуком Агенције за приватизацију од 28.01.2005. године, покренут поступак реструктурирања, а 01.06.2006. године је прихваћен програм реструктурирања тужиоца као субјекта приватизације. На дан 04.10.2007. године, тужилац је имао на рачуну нереализоване налоге за 151.199.122,91 динар. Тужилац је и са другим привредним друштвима која су била ангажована на истом објекту на сличан начин регулисао односе као са овде туженим. Тужени је имао сазнања да је тужилац у тренутку закључења спорног уговора био у поступку реструктурирања, па је у том поступку и пријавио своја друга потраживања која је имао према тужиоцу, али није пријавио потраживање које је обухваћено спорним уговором. Не постоје докази да је Агенција за приватизацију одобрила овакав начин намирења дуга према туженом. Над тужиоцем је 09.11.2011. године, отворен стечајни поступак.

На основу тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтев за утврђење да је без правног дејства према стечајној маси тужиоца Уговор о измирењу дуга уступањем потраживања од 20.02.2008. године, закључен између

тужиоца и туженог, и да се обавезе тужени да тужиоцу плати 946.815,37 америчких долара са припадајућом затезном каматом, јер је закључио да за побијање конкретног правног посла нису испуњени услови из одредбе члана 120. Закона о стечају, будући да је радња предузета изван рока од 6 месеци пре подношења предлога за покретање стечајног поступка, предвиђеног одредбом члана 120. став 1. Закона о стечају за побијање правног посла или друге правне радње уобичајеног намирeња. Наиме, првостепени суд оцењује према садржини тужбе и околностима случаја да се конкретан правни посао побија као уобичајено намирeње.

Другостепени суд прихвата ове закључке првостепеног суда за правилне. Предметни уговор не представља правни посао неуобичајеног намирeња туженог као повериоца, у смислу одредбе члана 121. Закона о стечају. Такође, не представља ни радњу непосредног оштећења поверилаца, у смислу одредби члана 122. Закона о стечају, полазећи од тога да је и у односу на такве радње предвиђено да треба да буду предузете последњих 6 месеци пре подношења предлога за покретање стечајног поступка.

Међутим, првостепени суд је закључио да нису испуњени ни услови из одредбе члана 123. Закона о стечају за основаност тужбеног захтева. Ово стога што је закључио да тужилац није доказао постојање битне чињенице - о намери тужиоца да оштети повериоце, као субјективан однос стечајног дужника према повериоцима, те да се не може претпоставити да је таква намера постојала самом ситуацијом да је стечајни дужник пословао са тешкоћама. Са друге стране, чињеница да ли је тужени као сауговорач имао сазнање да стечајном дужнику прети неспособност за плаћање, не значи и претпоставку да је постојала намера стечајног дужника да оштети повериоце, у вези које би постојала претпоставка да је сауговорач стечајног дужника знао за ову намеру. Другостепени суд не прихвата за правилну овакву примену права од стране првостепеног суда. Другостепени суд сматра да се постојање намере оштећења поверилаца не мора посебно доказивати. Ово у контексту чињеница да је тужилац био у блокади у смислу да је на дан 04.10.2007. године имао нереализоване налоге на рачуну у износу од 151.199.122,91 динар и да се над тужиоцем спроводио поступак реструктурирања управо ради превазилажења одређене финансијске ситуације. У суштини, тужилац није био платежно способан. Другостепени суд оцењује да је туженом кроз побијани правни посао признато потраживање за које није постојао извршни наслов, у вредности од 10,25% и то је исплаћено туженом одмах пошто је тужилац примио уплату од стране свог дужника, добровољно, поред милионске блокаде рачуна тужиоца, чиме су оштећени остали повериоци. Наиме, спорним средствима оствареним наплатом потраживања, тужилац је могао да измирује своје обавезе према свим повериоцима у складу са редоследом доспелости, на који начин ниједан поверилац не био у повлашћеном положају. У том смислу не прихвата да је правилан закључак првостепеног суда да је на сличан начин тужилац регулисао односе са другим привредним друштвима која су била ангажована као подизвођачи на предметном пројекту. У овом делу Врховни суд уочава да је другостепени суд утврдио другачије чињеницу (да је тужилац на сличан начин регулисао односе и са другим привредним друштвима која су била ангажована као подизвођачи на предметном пројекту) него што је то утврдио првостепени суд. Коначно, налазећи да првостепени суд није правилно ценио наводе тужиоца да је принудна блокада била привремено на чекању и таква опстала све до отварања стечаја, те да је тужилац у суштини био платежно неспособан, другостепени суд закључује да је код обе стране у време

закључења побиијаног правног посла постојала свест о економском стању тужиоца, односно његовој немогућности да намири све своје повериоце. Затим, закључује да је тужени примљеном исплатом у потпуности намирен, иако је првостепени суд утврдио да је обрачун дуговања тужиоца према туженом извршен под истим условима из споразума о регулисању дуга између државе Ирак и Југо-импорт СДПР, којим је наплаћено 10,25% потраживања. Тиме другостепени суд сматра да је укупан дуг тужиоца према туженом био у износу од 946.815,37 америчких долара а не да је то 10.25% укупног потраживања. Због тога сматра да је тужени био у повлашћеном положају у односу на остале повериоце који су према решењу о главној деоби стечајне масе тужиоца, као стечајни повериоци трећег исплатног реда, намиривани са 16,4% од утврђеног потраживања. То што је тужилац испунио своју обавезу према туженом на начин на који га је ставио у повољнији положај од осталих поверилаца указује на његову намеру да се тужени намири у потпуности и то на штету осталих поверилаца, што за другостепени суд потврђује чињеница да је над тужиоцем отворен поступак стечаја, као и наведени степен намирења осталих поверилаца у поступку стечаја. Тиме налази да су испуњени законски услови из одредбе члана 119. став 1. и члана 123. Закона о стечају за побиијање предметног уговора. У складу са одредбом члана 130. став 1. Закона о стечају последица је и усвајање тужбеног захтева за исплату новчаног износа кога је тужени стекао на основу побиијеног посла.

Врховни суд за сада не прихвата за правилне закључке другостепеног суда у примени материјалног права.

Основано ревидент указује да је другостепени суд другачије утврдио чињенично стање од првостепеног суда, како је и напред указано, када није прихватио закључак првостепеног суда да је на сличан начин тужилац регулисао односе и са другим привредним друштвима која су била ангажована као подизвођачи на предметном пројекту. Надаље, ревидент основано указује да је другостепени суд пошао од закључка да је тужени у потпуности намирен примљеном исплатом, иако је утврђење првостепеног суда да је предметним послом тужени пристао да му се уместо дугованих 3.689.530,58 УС долара плати 946.815,37 УС долара. Другостепени суд је своје закључке извео на темељу поставке да је тужилац могао да измирује своје обавезе према свим повериоцима у складу са редоследом доспелости на који начин нити један поверилац не био био у повлашћеном положају, а да је насупрот томе обавезу према туженом измирио на начин на који га је ставио у погоднији положај од осталих поверилаца, али је ова поставка заснована на непотпуно утврђеном чињеничном стању, јер о томе нема утврђених чињеница. Напротив, првостепени суд је навео да тужилац није доставио доказе да су пре настанка потраживања туженог остали повериоци евидентирани у принудној наплати и у поступку реструктурирања. Осим тога, првостепени суд је закључио да нема доказа да су потраживања осталих поверилаца у стечајном поступку настала или доспела пре потраживања туженог. Дакле, поставке према којима је другостепени суд извео закључак да су обе уговорне стране у време закључења побиијаног правног посла биле свесне економске немогућности тужиоца да намири све своје повериоце и да у конкретној ситуацији постојање намере оштећења поверилаца не треба посебно доказивати, засноване су на другачијим чињеничним утврђењима него што их је нашао првостепени суд. Првостепени суд је управо навео да нису презентовани докази да су плаћања туженом вршена на уштрб осталих комерцијалних поверилаца током поступка реструктурирања. Тиме је сматрао да није

доказано постојање намере на страни тужиоца да плаћањем туженом оштети друге повериоце.

Закључак је да је другостепени суд усвојио тужбени захтев применом одредбе члана 123. Закона о стечају, на темељу чињеница које је утврдио другачије од првостепеног суда, без расправе пред другостепеним судом, у једном делу, а у другом делу на темељу непотпуно утврђеног чињеничног стања, с обзиром да није утврђена садржина програма реструктурирања у контексту које би се могло оценити да ли је спорном радњом тужилац оштетио друге повериоце, тако што је намирио потраживање туженом мимо начина и услова намирења осталих поверилаца међу које би био сврстан тужени са конкретним потраживањем да га је пријавио у поступку реструктурирања.

Затим, према утврђењу у поступку, спорна правна радња предузета је без сагласности Агенције за приватизацију, у смислу одредбе члана 398. Закона о предузећима. Тезу да је исплата извршена без сагласности Агенције за приватизацију, противно одредби члана 398. Закона о предузећима другостепени суд је сматрао једном од чињеница које доказују намеру оштећења других поверилаца спорним уговором. Међутим, није ценио потребу за сагласношћу Агенције према одредби члана 11. Уредбе о поступку и начину реструктурирања субјеката приватизације („Службени гласник РС“ бр. 52/2005 и 96/2008) да би могао оценити да ли је према конкретним околностима изостанак сагласности Агенције несумњиво доказивао намеру оштећења других поверилаца од стране тужиоца. Та намера оштећења морала се проверити кроз услове намирења поверилаца утврђене програмом реструктурирања и положај туженог према тим условима у односу на друге повериоце.

Осим тога, за сада се не може прихватити ни правилност закључака другостепеног суда о ваљаности побијаног правног посла, као предуслова да се правни посао стечајног дужника побија, с обзиром на изложену примену одредбе члана 46. Закона о платном промету. Полазећи од утврђења да је тужилац био у блокади на дан 04.10.2007. године и да је у време закључења спорног уговора принудна блокада била привремено на чекању због спровођења програма реструктурирања, све до отварања стечаја, другостепени суд сматра да то није од значаја за ваљаност побијаног правног посла, јер поступање противно забрани прописаној у члану 46. тада важећег Закона о платном промету је имало за последицу само прекршајну одговорност, док је уговор пуноважан и може бити предмет побијања. Изложено схатање погрешно, јер прописана прекршајна одговорност за повреду члана 46. Закона о платном промету, који је био на снази у време закључења спорног уговора, којим је било прописано да субјекти који обављају делатност могу међусобно новчане обавезе измиривати и уговарањем цесије, и на други начин у складу са законом, али изузетно не могу измиривати обавезе по основу цесије ако уступиоци потраживања имају неизмирене обавезе евидентиране код банака у моменту плаћања, не може да искључи грађанску санкцију прописану чланом 103. Закона о облигационим односима. Кршење цитиране одредбе члана 46. Закона о платном промету има за последицу ништавост уговора ако су променом повериоца оштећена трећа лица, повериоци који имају приоритет у наплати својих потраживања у поступку принудне наплате са рачуна тужиоца, или из других конкретних разлога. Првостепени суд је закључио да није доказано да је рачун тужиоца био у блокади на дан исплате и да стога исплата није извршена супротно члану 46. Закона о платном промету.

Због свега изнетог, ревизија туженог је основана, те је одлука другостепеног суда укинута и предмет је враћен истом суду на поновно суђење, по одредби члана 415. став 1 и члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић